

Postbus 242
2130 AE Hoofddorp
T (088) 496 04 21
E info@cea.nl
I www.cea.nl

Datum binnenkomst : 14 februari 2025 Referentie : 25/ICEA/02960 Telefoon : (088) 496 04 21
Bijlage(n) : Behandelaar : Coen Bongers E-mail : info@cea.nl

Onderwerp Reactie NBA Commissie MKB - Consultatieformulier uitgangspunten raamwerk

Let op

Het consultatieformulier bestaat uit vijf onderdelen. Ieder onderdeel verwijst naar de relevante paragraaf van [het consultatiedocument](#) en bevat de bijbehorende doelstellingen, uitgangspunten, consultatievragen en antwoordvelden. Houd hier rekening mee bij het lezen van deze reactie.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: 1. toekomstbestendig zijn;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe raamwerk beschrijft de eindtermen op basis van leeruitkomsten met op strategisch niveau kaders voor het onderwijs- en toetsprogramma. Onderwijsinstellingen en RPO zijn aansluitend verantwoordelijk voor het opleidings- en toetsprogramma dat wil zeggen het ontwerp van leer- en lesdoelen en de onderwijs- en toetsvormen.
Consultatievragen	1. Welke kansen ziet u (bij het ontwerpen en invullen van het opleidings- en toetsprogramma) wanneer CEA de eindtermen beschrijft op basis van leeruitkomsten?2. Welke belemmeringen ziet u (om dit te realiseren)?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Ik geef mijn reactie op het consultatiedocument namens de commissie MKB. Ik ben zelf commissielid van de commissie MKB en binnen de commissie eigenaar van de dossiers beroepsprofielen en opleidingen.
Antwoorden	Uitgangspunt van de veranderingen is altijd geweest dat de CEA eindtermen een meer globaal karakter zouden krijgen in plaats van een gedetailleerde set aan eindtermen. Daarnaast is de verbetering van de studeerbaarheid van de opleiding mede een punt dat aandacht behoeft zonder aanpassing van de kwaliteit.

Onderdeel 1 van 5

Paragraaf 3.1

Eindtermen op basis van leeruitkomsten

Deze doelstellingen worden in hoofdstuk 1.2 van het consultatiedocument juist verwoord.

Als de eindtermen een meer globaal karakter krijgen neem ik aan dat de leeruitkomsten dat dan ook hebben. Meer fijnmazige leer- en lesdoelen lijken dan bij de onderwijsinstelling te moeten worden ontwikkeld waarbij de onderwijsinstelling meer mogelijkheden heeft om zich te onderscheiden van andere aanbieders. Wij zijn van mening dat dat een positief effect heeft.

Onderdeel 2 van 5

Paragraaf 3.2

Themagericht raamwerk

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: 2. conceptuele vorming stimuleren (en het 'stapelen' van onderwerpen voorkomen);3. aansluiten op de diverse werkpraktijk;4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen.
Uitgangspunt	Het nieuwe onderwijsraamwerk beschrijft de eindtermen themagericht.
Consultatievragen	1. Welke kansen ziet u als het gaat om een thematische insteek?2. Welke belemmeringen ziet u als het gaat om een thematische insteek?3. Voor welke (max 6) thema's zou u kiezen voor de oriëntatie Assurance en/of Accountancy-MKB?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Ik geef mijn reactie op het consultatiedocument namens de commissie MKB. Ik ben zelf commissielid van de commissie MKB en binnen de commissie eigenaar van de dossiers beroepsprofielen en opleidingen.
Antwoorden	Thematische insteek betekent dat de tot nu toe vakinhoudelijke insteek wijzigt. Dat is wat ons betreft een logische wijziging. Feitelijk vindt deze benadering in de huidige opleidingsmethodiek ook al plaats als het gaat om de onderkende streams als ethiek, corporate governance etc. Vakoverstijgende benadering vormt de student op een hoger niveau.

Onderdeel 3 van 5

Paragraaf 3.3

Theorie en praktijk geïntegreerd in de eindtermen

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig van opzet en inhoud zijn dat ze: 3. aansluiten op de diverse werkpraktijk. B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat: 1. het leereffect voor studenten optimaal is;2. dubbelingen voorkomen worden;3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt;4. de professionele ontwikkeling tot startbekwame accountant in een actieve leercultuur plaatsvindt.
Uitgangspunt	CEA wil de integratie van theorie en praktijk zoveel mogelijk stimuleren door de eindtermen geïntegreerd te beschrijven en in het raamwerk geen onderscheid te maken in eindtermen voor theorie en praktijk.
Consultatievragen	1. Hoe kijkt u aan tegen de integratie van de eindtermen van theorie en praktijk?2. Welke kansen ziet u daarin voor studenten, het onderwijs- en/of het werkveld?3. Welke belemmeringen ziet u?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Ik geef mijn reactie op het consultatiedocument namens de commissie MKB. Ik ben zelf commissielid van de commissie MKB en binnen de commissie eigenaar van de dossiers beroepsprofielen en opleidingen.
Antwoorden	Integratie van theorie en praktijk dient in de nieuwe eindtermen nog verder te worden geïntegreerd. Daarmee worden overlappingen tussen theorie en praktijk weggenomen en de doorlooptijd/studeerbaarheid geoptimaliseerd. Uiteraard is een theoretische basis noodzakelijk. Bepaalde kernvakken ontkomen niet aan een theoretische behandeling van de stof. Naarmate de opleiding vordert ontstaat een beter zicht van de trainee op de competenties. Deze fase manifesteert zich vooral als een domein dat in de praktijk wordt gevormd. Waar noodzakelijk een theoretische benadering en daar waar meer ervaring en integratie van vakken is vereist een praktisch benadering.

- Kansen voor studenten zijn een voorkoming van dubbelloop in de opleiding, meer integratie van opleiding en praktijk (werkplek) en een betere aansluiting van de leerdoelen met de dagelijkse praktijk.
- Voor het onderwijs betekent dit minder theoretische lessen maar meer praktische kennisvergaring buiten de schoolbanken. Naar onze mening hoort dan wel een toezichthoudende rol bij het onderwijs. Dat zou wat ons betreft kunnen worden vormgegeven door terugkomdagen of intervisiebijeenkomsten.
- Wij zien belemmeringen in de beschikbaarheid van voldoende stageplekken die voldoen aan de daaraan te stellen eisen. Niet ieder kantoor kan een voldoende kwalitatieve werkplek aanbieden. Dit kan zijn vanwege de grootte van de accountantspraktijk of de beperkte dienstverlening die een accountantsorganisatie biedt. Dit kan tot een splitsing leiden waarbij de kleinere kantoren worden belemmerd in de toegang tot de arbeidsmarkt.

Doelstellingen	A. Eindtermen die zodanig zijn van opzet en inhoud dat ze: 4. opleidingen de ruimte geven voor het ontwikkelen van het curriculum en innovaties in onderwijs- en toetsvormen. B. Eindtermen die de vormgeving van de accountantsopleiding zodanig stimuleren dat: 3. de administratieve last voor studenten verlaagd wordt. C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: 1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd; 2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	In het nieuwe raamwerk wordt de ECTS-norm per vakgebied losgelaten. Het beheersingsniveau omschrijft de kwalificaties bij afronding van de accountantsopleiding. Dit geeft de mate van complexiteit en zelfstandigheid aan waarop iemand de vereiste competenties moet behalen. De kwalificaties sluiten aan op het European Qualifications Framework (EQF) zoals dat in EU verband is opgesteld. Ook stelt CEA de eisen waaraan een student moet voldoen om de praktijkopleiding te mogen beginnen conform EQF. Voor de normen van de studielast en studieduur overweegt CEA verschillende mogelijkheden. Deze verschillen in hoeverre CEA opleidingen ruimte biedt om het opleidings- en toetsprogramma in te vullen en een beroep doet op de verantwoordelijkheid van de opleidingen om de kwaliteitsnorm te handhaven. In haar toezichtsrol beoordeelt CEA in hoeverre opleidingen de eindtermen realiseren en vaststellen dat een student deze heeft behaald.
Consultatievragen	1. Op welk niveau horen kwantitatieve en/of kwalitatieve normen thuis in de eindtermen? Bijvoorbeeld op themaniveau, op initieel- en/of eindniveau? En maakt u daarin onderscheid als

Onderdeel 4 van 5

Paragraaf 3.4

Normering van de eindtermen

	het gaat om type normering (studielast, studieduur, beheersingsniveau)? 2. Acht u het noodzakelijk om normen op te nemen in de eindtermen voor studielast en studieduur? Wat zijn uw voornaamste overwegingen hierbij?3. Welke kansen of belemmeringen ziet u bij de mogelijkheden (zie hieronder) die CEA moet meenemen in haar overweging?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Ik geef mijn reactie op het consultatiedocument namens de commissie MKB. Ik ben zelf commissielid van de commissie MKB en binnen de commissie eigenaar van de dossiers beroepsprofielen en opleidingen.
Antwoord	De kwalitatieve normen horen wat ons betreft thuis in de tweede fase van de opleiding (thans post-bachelor). Dat is de plek waar de competenties, met gebruikmaking van de theoretische kennis, worden behaald. Het gaat hierbij dan vaak over vakoverschrijdende vaardigheden. De theoretische opleiding (bachelor) vraagt wel om kwantitatieve normen. En dan vooral waar het om de voltijdopleiding gaat.
	Wij zijn geen voorstander van het opnemen van normen voor studielast en studieduur. Primair is het behalen van competenties het doel. De genoemde normen beperken de vrijheid van de opleidingen om voldoende eigen invulling te geven aan de opleiding.
	Het zal voor de CEA lastig zijn om normeringen zonder kwantitatieve normen te integreren, onder andere doordat de CEA tot nu toe dit wel heeft gedaan. Hiervoor geldt dat het een uitdaging zal zijn om slechts meer globale eindtermen vast te stellen.

	Mogelijkheden	Uw overwegingen:
	Studielast theoretische opleiding: • Geen normering voor de studielast, • Een minimum ECTS-norm voor gehele accountantsopleiding of een (minimum) ECTS-norm enkel voor de postinitiële fase.	Zoals eerder aangegeven zou het raadzaam zijn om in de bacheloropleiding meer ECTS-achtige normering aan te houden. De post initiële opleiding leent zich daar meer voor.
	Studieduur en -last praktijkopleiding: • Urennorm behouden, al dan niet met een kwalitatieve norm voor vakgebied en type werkzaamheden; • Geen vertaling naar een urennorm, invulling aan NBA/RPO voor driejarige praktijkopleiding; • Geen kwalitatieve norm voor vakgebieden of type werkzaamheden.	Urennorm behouden om greep te houden op voldoende oefening in de praktijk. Wat ons betreft niet per vakgebied maar vanuit de dagelijkse praktijk gegenereerd (vakoverschrijdend). Wel een norm voor kwalitatieve vakgebieden of typen werkzaamheden.

	Beheersingsniveau theoretische en praktijkopleiding: CEA sluit met haar kwalificaties aan op het raamwerk dat gangbaar is in het hoger onderwijs. Het gaat om beheersing van de competenties op bachelor en/of masterniveau. CEA stelt per oriëntatie toelatingseisen (minimum) voor praktijkopleiding in aansluiting op het beroepsprofiel.	Competentiegericht is wat ons betreft prima. Wat de aansluiting betreft tot het gangbare raamwerk binnen het HBO is voor ons wegens gebrek aan kennis op dat gebied moeilijk te beoordelen. Het stellen van toelatingseisen zouden wij vanwege de afnemende belangstelling aan de voorkant van de praktijkopleiding niet overwegen. De praktijk leert dat thans het overgrote deel van de trainees de praktijkopleiding volgt ondanks het feit dat de theoretische opleiding nog niet is afgerond. Integratie van de theorie en praktijkopleiding wordt door toelatingseisen gefrustreerd.

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Doelstellingen	C. Eindtermen die qua normering zodanig ingestoken zijn dat: 1. brede en diverse instroom (in de postinitiële fase) wordt gefaciliteerd;2. er aandacht is voor doorstroom, inclusief 'herintreders' qua studie.
Uitgangspunt	CEA overweegt een minimum set van competenties te beschrijven op basis waarvan een student aan de postinitiële fase van de theoretische opleiding kan beginnen zonder aanvullende deficiënties (instroomprofiel). Dit maakt voor studenten helder waar minimaal aan moet zijn voldaan en belemmert de student niet in zijn keuze van onderwijsinstelling. Opleidingen kunnen op basis van de minimum set een ontwikkelgesprek houden om te bepalen in hoeverre een student al competenties heeft verworven en waar aanvullende ondersteuning nodig is.
Consultatievragen	1. Hoe kijkt u aan tegen het beschrijven van een minimum set van competenties benodigd om te kunnen starten in de gehele postinitiële fase van de opleiding (dus het theorie- en praktijkdeel)? Welke uitdagingen ziet u daarbij om dit te realiseren?2. Wat is er volgens u nog meer nodig om een bredere en diverse instroom te faciliteren?
Vanuit welk perspectief beantwoordt u de vragen? (student, werkveld, opleiding)	Ik geef mijn reactie op het consultatiedocument namens de commissie MKB. Ik ben zelf commissielid van de commissie MKB en binnen de commissie eigenaar van de dossiers beroepsprofielen en opleidingen.
Antwoord	Gezien de situatie op de arbeidsmarkt en de toenemende behoefte aan accountants dienen de eindtermen zodanig vastgesteld te worden dat maximale doorstroming is geborgd. De situatie zoals deze thans is leidt niet tot grote interesse bij zijinstromers. Het bachelor niveau is vooral een erkenning van theoretische denkniveau waarbij geldt dat voor alle vakken dit kader bestaat. Specialisatie naar accountancy moet zich met name richten op de hoofdcompetenties van de opleiding. Onderwijsinstellingen moeten daarbij een hoge mate van zelfstandigheid krijgen om via maatwerk de doorstroom maximaal te stimuleren.

Onderdeel 5 van 5

Paragraaf 3.5

Aandacht voor (brede en diverse) instroom en doorstroom

Meer op competenties richten dan op theoretisch niveau/deficiënties. Maatwerk voor doorstromers. Denk ook aan een verkortingsregeling.